

D. De lærde Skoler.

I. Befordringer.

I Anledning af Conrector E. Taubers Forflyttelse til Rectoratet i Aalborg, er Candidat. Theol. Jeppe Christensen Nvistgaard under 3 August beskikket til Adjunct ved Aarhus Cathedral-skole.

Under samme Datum er, i Anledning af Overlærer Th. Trojels Befordring til Rectoratet i Fredericia, hidtilværende Adjunct ved Nyborg lærde Skole, Anders Faaborg Møllertz, forflyttet i lige Egenkab til Odense Cathedral-skole, og i hans Sted hidtilværende Adjunct ved Fredericia lærde Skole, Ulrich Christian Mølle, forflyttet i samme Egenkab til Nyborg Skole.

II. Legater og Gavebrev

I. til Randers Skole.

Michael Fosies og Hustrues Anne
Foss's Legat, stor 400 Rd.

Med Testament af 14 Martii 1792 har afgangne Provst og Sognepræst i Randers, Michael Fose og hans Hustru Anne Foss skænket til den lærde Skole sammebeds 400 Rd. D. C. Denne Donation indeholdes i Testamentets §. 1, der lyder saaledes:

"Til den latinske Skole gives fire hundrede Rigsdaler, hvoraf den Discipel skal nyde Renten, som i det Aar forsendes til Academiet og in examine scholastico har viist Prøver paa største Flittrighed, fører et skikkeligt Levnet og dertil er meest trængende; og skulde ingen et Aar dimitteres, maatte det oplægges til et andet Aar, da tvende kunde nyde godt deraf, og kaldes Stipendium Fosianum."

Disse 400 Rd. ere efter Enkens Død af Testamentets Executorer i Junii Termin 1810 udbetalte til Skoleforstanderne, og derefter af dem giorte frugtbringende som den lærde Skoles Eiendom.

2. Til Cronhiems Skole

- a. Kong Frederik den andens Gavebrev af 22 Oct. 1585 angaaende Præbenda Johannis Baptistæ *).

Vi Frederich den Anden, med Guds Raade Danmarkis, Norgis, Wendes oc Gottes Konning, Hertug udi Slesvig, Holstein, Stormarn oc Dytmarsken, Grefve udi Oldenburg oc Delmenhorst, giøre alle vitterligt, at estersom Vi forfare,

*) Dette Præbende bestod efter en Notiz i en Samling af allehaande Cronhiem vedkommende haandfrevne Esterretninger, som have været Udg. meddeelte af Studiosus Jentofte, i hvilken ogsaa ovenanferte Gavebrev selv findes, egentligen af tvende smaa Præbender, nemlig Præh. Sctæ Crucis og Præh. Scti Johannis. Det er for nærværende Tid ikke let at opgive, hvor mange og hvilke Gaarde disse Præbender have indbefattet; men det er sandsynligt, at de endnu udgiøre en Deel af det ved sidste Rectoratvacance under Skolens almindelige Indtægtskilder inddragne Rectoratgods, hvis Størrelse i Aaret 1793 var omtrent 34 Spand. I sidstnævnte Aar blev deraf ifølge Rescr. af 28 Jun. s. N. 4 Spand i Dre 13 Mk. solgte for at betale den til Rectoratet kjøbte Auløgaard Gløshaugen (hvilken siden igien er afhændet; s. disse Ann. 1808 2 B. S. 278. Ogsaa ere nogle flere Gaarde siden den Tid solgte; s. disse Annal. 1809 1 B. S. 114).

at Skolemeesteren udi vor Kiøbstæd Trundhjem skal være med fast ringe Løn oc Underholding forsyned, at hand icke deraf kand hafve sin nødterstig ophold; da paa det Skolen sammesteds dis bedre maa tiltage oc med dis skickeligere Skolemeestere kand blive forsoget, oc Ungdommen dis bedre udi boglige Konster oc nyttige Lære kand institueris oc forfremmis, hafve Vi af vor synderlige Gunst oc Raade undt, bevilged oc tilladt, oc nu med dette vort aabne Brev unde, bevilge oc tillade, at det Præbenda, som kaldis Præbenda Johannis Baptistæ, og vaccerer oc ledigt er, maa og skal altid herefter til ævig Tid være perpetuered, forordned oc tillagd til Skolemeesterne Underholding udi fornæfnte Trundhjems Skole, som nu er eller herefter kommandis vorder, med Bønder, Tienere oc ald dets Rente oc rette Tilliggelse, aldeles intet undertaged, uneden oc ald den Stund de ere Skolemeestere udi fornæfnte Trundhjems Skole, at skulle hafve, nyde, bruge oc beholde. Thi forbiude Vi alle, i hvo de heldst ere eller være kunde, særdelis vore Fogder, Embedsmænd oc alle andre, Skolemeesterne udi forskrefne Trundhjems Skole, den som nu er eller herefter kommer, hermed paa fornæfnte Præbenda Johannis Baptistæ, eller nogen dets Rente eller rette Tilliggelse, eftersom forskrefved staaer, at hindre eller udi no-

gen Naade Forfang at giøre, under vor Hyldest
oc Naade.

Gisved paa vort Slot Anderskow den xxij Octbr.
Aar MDLXXXV.

Under vor Signet
F r i d e r i c h.

b). Laugmand Peder Grumbø og Hu-
strues Christine Nielsdatters Legat
paa 300 Rd.; af Aaret 1644.

Foralem ikke at giøre vel og meddele; thi saadanne
Offere behage Herren vel. Hebr. C. 13 v. 6.

Gud til Ære, de vedtørftige til nogen temme-
lig Ophold og andre gudfrygtige Mennesker til et
christeligt Exempel:

Christine Nielsdatter, sal. Peder
Grumbø (forrige Laugmand over Frondhjemø
Lehu og Jemteland) Efterleverste, kjendes og gjør
vitterligt: at eftersom bemeldte min kjere Huus-
bonde Peder Grumbø og jeg for nogle Aar siden,
udi hans levende Liv (os selv imellem) haver lovet
og besluttet efter vores dødelige Afgang at vilse
give til fattige Degnes Ophold Tre Hundre-
de Rigsdaler in Specie i sin Tid efter dets
Forordning hinanden overlevende at skulle testa-
menteres og sættes ud paa Rente; da paa det

formeldte den sal. Mandſ Løfte, med min gode Billie og Samtykke kunde komme i sin fulde Effe og bekomme sin fuldkomne Fremgang, haver jeg nu med min frie Billie og christelige Forsæt saaledes derom ved gode Benners Raad og Samtykke forordnet lade, efter denne Dags Datum med forebenevnte 300 Rd. at skulle forholdes, som efterfølger:

Først at jeg Kirstine Nielsdatter sal. Peder Grumbſ Efterleverſke selv vil mig forbeholdet have forebenevnte 300 Rigsdaler, som Halvparten er min sal. Huusbonds Gave, halvandet hundrede Rigsdaler at forrente til Fattige Skolens Personer, fem Rigsdaler af Hundrede aarligen, som er for den sal. Mandſ Quota og Løfte aarligen halvottende Rd. beregnet fra Michaelis 1643, og Marsdagen igjen 1644, til Skolens Forsvar at udgive og afbetale; de andre halvandet Hundrede Rigsdaler belangende, mig med Renten (den Stund Gud sparer Livet) selv at nyde og have inden Haande og give de Fattige udaf efter min gode Billie. Og naar jeg ved Døden afgaaer og forebemeldte 150 Rd., som hos mig er min sal. Huusbonds Quota, anlangendes, med deres resterende Rente ikke med rigtige Quitancer findes at være betalt, efter dette Brevs Datum, saavel som og de andre 150, som strax efter min christelig for-

leente sal. Afskæd skal være forfalden, ikke strax vorder udtagen og betalt, da bebrever jeg og tilsi- ger hermed forbenvante halvandet Hundrede Rigs- dalers Hovedstoel, deres resterende Rente først og forlods ud, enten udi rede Penge, eller i saa meget Odels-gods, som derpaa kan komme, udtages. Der- nest de andre halvandet Hundrede Rigsdaler, som jeg uden Renter haver mig forbeholdet, i lige fore- skrevne Maader at udtages frem for nogen anden Gjæld eller Arv af mit Bøe. Men siden efter min dødelige Afgang, Bispen med samtlige de hæder- lige Mænd, Capitulet og Skolemester, som nu er eller kommeres vorder, dennem hos visse Folk at udsætte og derpaa Forsikring at tage, saa at der ikke forkommes Rente eller Hovedstoel, som de først for Gud, saa og for den Christen-Ørighed samt fatti- ge Lemmer vil forsvare. Og siden med dennem dispenseres og byttes som efterfølger:

For det første skal forbenvante Halvandet Hundrede Rente udbyttes i Domkirken i forbe- meldte hæderlige og høilærde Mands Nærværelse til fire fattige Skoledrenge, som en ringe Ophold have, og ere saavidt komne i deres Bøg, at der kan være en god Forhaabning om dennem i sin Tid at betjene det hellige Ministerium, saa enhver af de tre overste faaer to Rigsdaler og den underste halvanden Rigsdaler, og det saa længe Gud spa-

rer mig Livet. For det andet: Naar Gud allermægtigste haver siden kaldet mig af denne elendige Verden, og forskrefne 300 Rd. da bliver samtligen udsadt paa Rente af den hæderlige Mand Bispfen, Capittet og Skolemesteren, som nu eller da ere, da skal dets Rentepenger siden aarligen udbyttes ved Michaelis Tider til fattige Skolepersoner, saavidt de kunde tilrække, 2 Rd. til hver, som forskrevet staaer. For det tredie: Findes og nogen paa de Tider af de fattige Skoledegne saavidt at være kommen, at de forsendes neder til Academiet, da maae een af dem, som bedst Behov haver, bekomme til Lærepenger Ti Rigsdaler, de andre øvrige Penge at udbyttes, som foreskrevet staaer. For det fjerde: Findes nogen af forbenævnte min gode sal. Huusbondes Peder Grunds eller min Slægt her i Trondhjems Skole, som vedtørftig er, og i Bogen saavidt kommen, som foreskrevet staaer, da dem en Portion deraf at nyde frem for nogen anden.

Paa det nu at saaledes udi mit levende Liv, og siden efter at Gud haver henkaldet mig (hvortil den troefaste Gud forleene en salig Stund) urykkeligen forholdes skal, og ikke forbenævnte Penge, enten Hovedstoel eller Rente, af nogen Geistlig eller Verdslig henvendes; da er jeg ganske ydmygeligen og venligen ombedende den christne og vel-

byrdige Dyrighed, her sammesteds er eller vorder, med dets Myndighed ville overholde, at saadan min sal. Huusbondes og mit christelige Forsæt maatte ved Magt holdes, udi alle sine Puncter og Artikler som foreskrevet.

Dets til Vidnesbyrd og ydermere Forsikring at være skeed af min sal. Huusbondes og min, vores samtlige og frie Samtykke udi Gudsfrugt, at saaledes hermed forholdes skal og ikke forrykkes eller forandres af mine Arvinger i nogen Maade, men forblive derved, efter dette min sal. Huusbondes og mit Testamente og Gavebrev, i vor Velmagt og levende Live gjort og sluttet, Gud til Ære og fattige Skolepersoner til Hjelp, som i sin Tid kan tjene den christen Kirke og Menigheden, haver jeg ladet trykke min sal. Huusbondes Signete hengendes herved under og med Legen Haand underskrevet.

Deiligeste venlig ombedet høie og vellærde Mænd: M. Erik Bredahl, Superintendenten over Trondhjems Stift, M. Hans Sørensen Lector, Herr Augustinus Jensen, Pastor til vor Frue Kirke, samt velagte Mand Anders Jensen Heltkande, Tolder og Oberformynder heri Trondhjem, med mig til Bitterlighed dette

Testament at forseglej og underskrive. Actum
Trobjem, den 6te Martii 1674.

Kirstine Nielsdatter, (L. S.)
sal. Peder Grumbø.

Erich Bredahl, (L. S.)
egen Haand.

Hans Sofrensen, (L. S.)
egen Haand.

Mentz Christophersen, (L. S.)
egen Haand.

Augustinus Jensen, (L. S.)
egen Haand.

N. J. Heltkande, (L. S.)
egen Haand.

III. Gymnastik ved de lærde Skoler.

1. Ved Frederiksborg Skole.

I Svømmeøvelserne have i denne Sommer, under Veiledning af Læreren i Gymnastik &c., Hr. Boos, 52 (det er næsten alle) Disciple taget Deel; af disse bragte 7 det i Længdesvømning indtil 4000 — 5000 Alen, 10 til 2000 — 3000, 8 til 1000 — 2000, 15 til 600 — 800 Alen, med forholdsmæssig Fremgang i Dykken. 12 Di-

sciples Fremgang i begge Arter af Færdighed var noget mindre. De, som have bragt det videst, ere de, som allerede i de foregaaende Aaringer *) vare blevne øvede; endeel Disciple, som i de forrige Sommere ei havde deeltaget i disse Øvelser, have iaar lært at svømme. Overhoved have næsten alle Disciple i denne Sommer vist megen Lyst til Svømmen. Skolens Rector, Hr. Professor Bentsen, har flere Gange bivaanet Svømmeøvelserne og seet Prøver paa Disciplenes heldige Fremgang. Endnu bør tilføies, at saavel Rådmand Hr. Giørling forhen, som Rådmand Hr. Thomsen nu velvilligen have tilladt Disciplene fri Giennemgang over deres Jorder til det bedste Udgangsted i den Søe, hvor Svømmeøvelserne for det meste foretages.

(Efter Indberetning fra Hr. Goos).

2. Ved Nyefisbing Skole.

Den i de sidste tre Aar Disciplene af Adjunct Nyholm givne Underviisning **) i at svømme, er ogsaa iaar bleven med Held fortsat. 36 af bemeldte Disciple have deri bragt det til en temmelig Fær-

*) Jvfr. disse Annal. 1810 2. B. S. 119.

**) Sammeledes.

dighed. Da til Bequemmelighed ved disse Øvelser saanedes en Baad, og en Seilsbaad, dertil beqvem, var med Tilbehør at erholde paa Stedet for 200 Rd., har Directionen paa Hr. Rector Blochs Forslag tilladt, at den maatte kjøbes til saadant Diemed.

3. Ved Nakskov Skole.

Ligesom i forrige Aaringer *) saaledes ere ogsaa i denne Sommer Svømmeøvelser blevne anstillede med Disciple under Opsigt og Veiledning af Hr. Overlærer Stephansen. Endskjønt Veirliget var særdeles gunstigt, saa forarsagede dog den i Nakskov grasserende Feber, at en Deel af Disciplene maatte for deres Sundheds Skyld afholde sig fra disse Øvelser. Af 19 Disciple, som stadigen toge Deel i samme, have 3 i Længdesvømmen bragt det til 2000, 4 til 1200 og 3 til 400-500 Alen. Af de øvrige, som tildeels vare Begyndere, have 4 lært saa meget, at de kunne svømme uden Line. "Til Ære for Disciplenes Forældre maa jeg anmærke — tilføier Hr. Overlærer Stephansen i sin Indberetning — at ikke een eneste endnu har yttret mindste Betænkelighed imod disse for deres Sønners Sundhed saa velgiørende Øvelser, men at de derimod alle have bevidnet mig

*) S. disse Annal. 1810 2 B. 120.

deres inderlige Taksigelse for den Umage og Tid, jeg paa disse Dvellers Anstillelse anvender..

Om dette Slags Gymnastiks Indførelse ved andre Skoler er intet kommet til Udgiverens Kundskab.

IV. Skolehøitideligheder.

1. ved Ribe Skole.

Efterat vedkommende Videnskabsmænd og Honoratiores i Byen og Omegnen vare ved Tilsendelse af et af Adjunct H. J. Hansen udarbejdet Program om Meteorstene indbudne til at bivaane den offentlige Skole-Examen, begyndte samme den 18 og fortsattes de følgende Dage. Den sluttedes Mandagen den 30 Sept. med en dansk Tale, holden for en talrig Forsamling af begge Kion, af Adjunct Pet. Teten's Hansen, som handlede om: nogle af de vigtigste Forbindtigheder, som den studerende Ungdom paadrager sig ved at benytte den offentlige Underviisning. For og efter Talem bleve, under Ledsaagelse af Instrumentalmusik, til hvilken adskillige Musikellere i Forening med Stadsmusicanten og Organisten velvilligen bidroge, afsiungne nedenstaaende Cantater, forfattede af Hr. Vice- Conrector Thorsen.

F o r T a l e n

J, hvis Toner's Harmonie

 Vakte Sjelen af dens Dvale,
Eder's Allmagt signe vi,

 Wiisdom's Døttre fra Castale!
Smiler til de Unge's Id!

 Fro de sværge Eder's Fane;
Høstens Løn for Vaarens Flid
 De med ædel Længsel ane.

 Glæden frister, Pligten raaber;
 Staten Kampen seer, og haaber:
J har vakt de Unge's Flid. ∴

 Svage Olding ved sin Stav
 Hen til Eder's Alter glider;
Fremad seer han kun en Grav,
 Bag ved sig — de gyldne Tider.
Hvorfor smiler han saa glad?

 Fordum, i de unge Dage,
Wiisdom Døttre han tilbad;
 Oldingen de ei forsage:
 End hos disse troe Veninder
 Livets bedste Fryd han finder;
Derfor smiler han saa glad. ∴

Lykens Yndling nærmer sig;

Kort til Eders Priis han synger:

"Utilfredshed fulgte mig

"Selv blandt Plutos rige Dyrger:

"Det var kun fortryllet Muld,

"Som til daarlig Tant forførte;

"Først det adlet blev til Guld,

"Da J Hulde det berørte.

"Lykken Os kan Rigdom byde;

"J Os lære den at nyde:

"Eders Gunst er meer end Guld.. :/:

Bemods Son fra Ultrets Fod

Seer til Eder gennem Taarer;

Verden ei hans Sorg forstod:

Der han mødte folde Daarer.

J ham gav et Tilflugtsted;

J som ømt til Hjertet tale;

ham gav den tabte Fred,

Hulde Møer fra Castale!

Lyttende til Eders Toner

Han med Verden sig forsoner

Og forglemmer, hvad han leed. :/:

Efter Taler.

(Til Dimittenderne).

Venner! Eders Ungdoms Fjed
 Var vor Lyst, vort Haab at lede;
 Tager nu vort Onske med!
 Himlen høre hvad vi bede!
 Uskylds Engel vogte Jer,
 Aldrig ved Jert Fald den græde!
 Anger er dens Taage nær,
 Den forgifter Livets Glæde.
 Lærdoms Krands er skøn at vinde:
 Skjønnere staaer Dydens Minde:
 Uskylds Engel vogte Jer!!

2. Ved Nyekøbning Skole.

Torsdagen den 10 Oct. fandt efter fuldendt
 Skole-Examen i Overværelse af Hs. Høiærv. Hr.
 Biskop Boisen og endeel flere Forældre, Viden-
 skabsmænd og Honoratiøres, Translocationsolen-
 niteten Sted. Denne aabnedes først med et Chor
 af Storms Hymne og Schulz's Musik, affiungen
 af de i Musikken underviiste Disciple. Derpaa

holdt Skolens Rector, Hr. Mag. Bloch, en Tale, hvori han viste, "hvilke de Midler ere, hvorved et ungt Menneske selv kan gjøre sig sin Skolegangstid til en af sit Livs allerbehageligste Perioder. Derefter blev Examen's Udfald og Opfyntningerne bekiendtgjorte, og det hele sluttedes med passende Opmuntringer til Disciplene.

3. Ved Aarhus Skole.

Den 16 Sept. blev J. C. Qvistgaard indsat i sit Læreembede som Adjunct ved Aarhus Cathedral-skole ved en Tale af Skolens Rector Hr. Mag. Stougaard, som behandlede følgende Emne: "Det er Følelsen af en Skolelærers rigtige Værd, saavel i hans egne som den ham undergivne Ungdoms Dine, der under det Trykkende i hans nuværende Forfatning skal oplive hans Mod, vedligeholde hans Kraft og belønne hans Bestræbelser, selv om de miskiendes... For og efter TALEN bleve et Par Stropher, passende med Høitideligheden, affungne af Skolens Disciple.

V. N e c r o l o g.

(meddeelt af Hr. Rector E. Tauber i Aalborg).

Den 24 Jun. døde forhenværende Conrector ved Aarhus Cathedral-skole, Henrich Ernst

Grosmann. Han var født d. 1 Aug. 1732 i Haderslev. Faderen var Johan Henrik Grosmann, Premierlieutenant ved det daværende Oldenburgske Cavallerieregiment, som der laae i Garnison, og Moderen Sophia Amalia Tilemann v. Schenck. 1753 reiste han med Testimonium fra Rector Schindler i Haderslev til Universitetet i Jena, studerede der i 4 Aar og kom saa atter tilbage til Dannemark, og modtog først en Informatorplads hos Generallieutenant v. Ermingen paa Bindum-Overgaard i Nørrejylland, siden hos Generalmajor v. Lüttichau paa Thiele, indtil han 1760 blev af Biskop Hygom ansat til Cantor og 2den Lectie-hører ved Aarhus latinste Skole. Efterhaanden forfremmedes han fra den lavere til en højere Hørerplads, indtil han 1769 blev Lærer for femte Lectie. Da Justitsraad Worm i Begyndelsen af 1781 fik Embedsledighed som Rector, mod at lönne den nederste Lærer ved Skolen, blev Conrector Mag. Krarup beskikket til vicarierende Rector, og Grosmann til Viceconrector med Løfte om Succession, efterat han til det philosophiske Facultet i Kiøbenhavn havde oversendt en Afhandling i Manuscript: Specimen vocabularii Saxoniani, exhibens voces nonnullas in Saxone Grammatico obvias, hvorfor man tilstod ham Magistergraden. Dette Embede forestod han indtil 1789, da hans svage Syn ganske opherte, og han til Belønning

for 30 Aars tro Tjeneste ved Skolen aflagtes med, og modtog Degneritjenesten ved Aarhus Domkirke, med Bevilling at beholde Cantoratet tillige.

Som stofblind og desuden plaget af Lamhed i den nederste Deel af Legemet, sad han over 20 Aar fængslet i en Stol, men bestyrede alligevel sit Embede ved en Vicarius lige indtil nogle faa Maaneder før hans Død. Han giftede sig 1774 med Christ. Elisabeth Heilmann, en Datter af Dr. og Stiftsphysikus Heilmann i Aarhus, men efterlod sig ingen Børn. Indtil hans sidste Dage vedligeholdt han en vis Jovialitet, som i de yngre Aar gjorde ham almindelig yndet. Hans fiendne Indsigter i Musik erhvervede ham mange Venner, og han var saa lidenskabelig for dette sit Yndlingsfag, at han flere Gange, efter at have mistet sit Syn, opførte Skion og almindelig yndet Musik, og styrede det Hele ved Hielp af sit rene Dre. Aarhus Cathedralsskole var det sidste Sted, han var paa, ude af sit Huus, da han 1806 lod sig bære i en Stol derover, for ved en Vocal- og Instrumental-Concert at forskionne Høitideligheden ved Lærernes Indsættelse efter Skolens Reform *). Langsom døde han bort, Opløsningen nærmede sig umærkelig; han sank efterhaanden sammen og kunde tilsidst ikke bære Hovedet, tabte

*) See disse Annal. 1806 I B. S. 177.

Bevidstheden og endte endelig efter en Dødsigheds-
 Søn af nogle Uger sit hæderlige Liv d. 24 Jun.
 1811. Hans Gravskrift indførtes i Aarhus Avis
 og udtrykker Mandens Liv og Karakter med Følel-
 se af hans Værd, uden at fornærme Sandhed,
 saaledes:

"I denne Kiste giemmes det affieledede Støb
 af Oldingen Mag. H. E. Grossmann, fød i Ha-
 derølev d. 1 Aug. 1732, Lærer og Conrector
 ved Aarhus lærde Skole fra Aaret 1760 —
 1789, død i Aarhus d. 24 Jun. 1811.
 Hans Hustrue og Paarørende, hans Pærlinge og
 Samtidige vidne: at ulfrømtet Gudsfrøgt, et
 ædelt og følede Hierte, streng Ketskaffens-
 hed, et ikke glimrende, men grundigt Ho-
 ved, sund Dømmekraft, utrættelig Arbeids-
 somhed, Nøisomhed og Tilfredshed i Trang,
 Maadeholdenhed og Godgjørenhed i lyk-
 kelige Kaar, og en beundringseværdig
 Taalmod i tyve Aars haarde Lidelser, vare
 hans Characters elskværdige Hovedtræk.
 Han var Menneſke og havde menneſkelige
 Feil, der dog aldrig fordunklede hans gode
 Egenskaber; tværtimod fik disse ligesom en
 høiere Glans ved en fielden Betsedenhed,
 en heldig Lune og en grundig Indsigt i To-
 nefunsten, hvilket gjorde den agtede Borger
 til Medborgeres Yndling. Heræbet i tyve

Nar sit Syn og sine Lemmers fulde Brug, beholdt han dog til mod sine sidste Dage, sin Aands Kraft og Fyrighed. Naturen krævede nu sin Ret; den Evige endte hans Lidelser og kaldte hans forklarede Aand til Dom og Salighed...

VI. Skole Skrifter.

Gamle Efterretninger om Fuglse Herred i Laaland af utrykte Haandskrifter. Et Indbydelseskrift til Høitideligheden ved Odense Cathedralskole i Anledning af Hs. Majestæts Fødselsdag den 28 Jan. 1811. Af T. Trojel (daværende) Overlærer ved Odense Cathedralskole. Odense 1811. 30 S. 8.

Disse Efterretninger, hvoraf nærværende Program kun indeholder en Deel, grunde sig paa følgende tvende Haandskrifter: 1. en Copie af de ifølge kongelig Befaling i Aaret 1624 til Dr. Ole Worm indsendte Oplysninger om Fuglse Herred i Laaland. 2. en af den lærde Provst Kaalund efter Biskop Dr. Christ. Müllers Anmodning i Aaret 1707 forfattet "Rigtig Fortegnelse paa hvis ved Kirkerne i Fuglse Herred i Laaland kan være

Ugt at tage efter Eognepræsternes Angivende, ligeledeſ i Copie. Begge Haandſkrifterne befinde ſig i Hr. Dr. G. L. Badens Eie, og vare af ham Forf. meddeelte.

”Vel, ſiger Forf., gielder for en Deel om diſſe Efterretninger, hvad Suhm ſiger om de Fyenſke, Skaanſke og Bornholmſke Præſters Beſkrivelſer, ſom han har optaget i de Sandvigſke Samlinger 1 Binds 1 og 2 Hefte. — De ere tørre og magre, og indeholde intet Betydeligt af phyſiſke og oekono- miſke Beretninger. — Dog have de Laalanſke Præſte-Efterretninger, ſom her meddeles, det Fortrin for de nyſnævnte, at de ikke ere opfyldte med Fabler og Overtro. Tilmed forſømmer Manuſkriptet af 1624 aldrig at anmærke — hvad funſ ved første Diekaſt ſynes tørt og uviagtigt — hvor mange Gaarde Landsbyerne den Tid havde, hvor mange af diſſe vare øde, hvor mange henlagte under gamle eller nyopbygte Herregaarde, og tilføier flere ſaadanne Bemærkninger, der ere af ſtor Bigtighed i Historien til ſammenlignende Beregninger over Folkemængdens og Agerdyrkingens Af- og Tiltagelſe.“

Det ældre Manuſcript har Forf. heel og holdent ladet aftrykke, ſaa meget hellere, ſom Samleren til Laalands Historie, Provſt Rohde, ikke ſynes at have kiendt eller-benyttet ſamme. Af de mange Notizer om Kirkerne, Inſcriptioner og Di-

plomer, som det yngre Manuscript indeholder, har han derimod kun i Anmærkningerne anført, hvad han ansaae for ubekendt eller dog mindre bekendt.

Titelen paa det førstmeldte Manuscript er

Fulse-Herritz

Sogners, Landbyers, Bynders og deres Gaardes Talls Antegnelse, med Huis, som kunde tiene til Chorographiæ Beskriffuelse, forsendt til gudfryctige og høglærde Mand, Doctor Hans Michellsen, Biskop offuer Fyns Stigt, af Prosten og Herritz-Presterne ibidem den 10 Decmb. Anno 1624 med deris Henders Underkriffuelse.

Indholdet qualificerer sig i øvrigt ikke til Udtog; det er da kun nogle enkelte Data, Notizer eller Bemærkninger, som her kunne lade sig udhæve.

Navnets Oprindelse vidste Herredspræsterne ikke at udfinde; Hr. Rector T. bemærker, at det i Baldemar den andens Jordbog skrives Fughælsbæret, hvilket Suhm (Script. Rer. Dan. VII. 584) forklarer "avium territorium." Sognenes Tal var 21, Præsternes 13, Capellaniernes 2, Skolernes (d. e. latinke Skolers, thi af andre Skoler toges den Gang ingen Notiz) 1 (i Rødby), Degnenes 12. I Henseende til Hillested Kirke anmærker Udgiveren efter det senere Haandskrift af 1707, at ved samme ingen Mærkværdigheder ere, "siden efter Sognepræstens Mag. Hendr. Roths Beretning alle

gamle Breve og Documenter bleve casserede, da den for nogle Aar siden blev repareret. Efter samme Ms. fandtes ved Kirken en forgyldt Kalk, paa hvis nederste Rand om Goden saaes en Deel gamle Runebogstaver. Til Kionge Kirke (eller Kilde) skal efter samme Ms. af 1707 i fordum Tid være giorte Pillegrimstreiser, hvilket ældgamle Folk da erindrede sig at have hørt af deres Forfædre, som i deres Tid havde fundet Krykker og andet, som de Syge til Erindring om deres Helbredelse der havde efterladt. Gaarden Søeholt i samme Sogn er ifølge det ældre Haandskrift opstaaet (for: desværre saa mange Herregaarde) af en nedlagt Landsbye paa 8 Gaarde, kaldet Breggerup, til hvis Capel Dronning Magrethe havde givet en Kalk og Dik af Sølv, der efter det yngre Ms. af 1707 dengang fandtes i Kionge Kirke. Af det Bibliothek, som Henning Bise i Aaret 1596 forærede til den af ham ombygte Fulsø Kirke (Navnet af en Høi, Fulshoi, hvorpaa Kirken staaer), "til en evig Ihukommelse og blivende Liggendefæ og Monument" var allerede 1707 kun 8 faa Bøger tilbage. Thorstunde har efter det ældre Haandskrift sit Navn af en Adelsmand Tor, altsaa ikke, saaledes som Provst Rhode mener, af et Of-fersted for Guden Thor. Om Terendeløb (efter Ms. 1707 Trentlev, hos Rhode Erringlev) Kirke findes i det yngre Ms. en Antegnelse af Præsten

Jacob Poulsen Prip, som viser den gode Mands besynderlige Uvidenhed, i det han bemærker, at Kirken fra Alders Tid havde været kaldet St. Nicolai Kirke, fordi Søfarende i Hedningstabet havde indsat den Afguds St. Nicolai Træbillede i Kirken, hvilken de tilbade om Veir og Wind. I Biernes i Olstrup Sogn vare 1624 af 14 Gaarde de 4 øde. I Jerendeløv og Olstrup Sogne vare blandt 105 Gaarde og Byggesteder de 33 øde, altsaa næsten $\frac{1}{3}$ øde. Et mærkeligt Bidrag til Beviserne for Landets afmægtige Tilstand under Christian 4, formedelst Bondestændens Undertrykkelse af de adelige Godseiere. Af et Afskriftsbrev dat. Rom 27 Mart. 1470, angaaende Taagerup Kirke, hvilket hidtil ikke har været trykt, har Forf. efter Ms. fra 1707 meddeelt en Gienpart. Det lyder saaledes:

"Angelus ttz *) sancte crucis, Richardus ttz. sancti Eusebii, miseratione divina sacrosancte Romane Ecclesie Presbyteri Cardinales, universis Christi fidelibus præsentes literas inspecturis pariter et audituris salutem in Domino sempiternam. Dum precelsa meritorum insignia, quibus regina cælorum virgo Dei genitrix sacratissima sedibus preclara sidereis quasi stella ma-

*) Denne Abbreviatur betegner formodentlig Ordet titularis.

tutina prerutilat, devote considerationis indagine perscrutamur, dumque intra pectoris archana revolvimus, quod ipsa, utpote misericordie mater, fons pietatis et gratie, amica humani generis consolatrix, pro salute fidelium, qui delictorum pregravantur onere, sedula oratrix et pervigil, ad Regem, quem genuit, intercedit, dignum, quin imo debitum arbitramur, ut fideles quoslibet ad sibi devotius deserviendum indulgentiarum muneribus incitemus. Cupientes igitur, ut Capella ad altare beate Marie virginis situm in ecclesia parochiali de Thogeroppe in Laulandia Ottoniensis dioecesis: congruis ab iisdem Christi fidelibus frequentetur honoribus, fidelesque ipsi eo lubentius devotionis causa confluant ad eandem, et manus inibi porrigant adjutrices, quo ex hoc ibidem coelesti gratie dono uberius conspexerint se refectos de omnipotentis Dei misericordia, et beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis utriusque sexus Christi fidelibus, vere penitentibus et confessis, qui in annunciationis, visitationis, assumptionis et nativitatis beate Marie virginis, nec non ipsius altaris dedicationis capellam ipsam seu ipsius altare devote visitaverint annuatim, et ad ipsius reparationem, conservationem aliaque premissa manus porrexerint adjutrices, Nos Cardinales præfati et quilibet no-

strum per se, in singulis festivitibus præfatis, quibus id fecerint, centum dies indulgentiarum de penitentiis misericorditer in Domino relaxamus presentibus perpetuo futu , bus duraturis. In cuius rei testimonium presentes literas fieri nostrorumq. Card. . . . sigillorum fecimus appensione communiri. Datum Rome in domibus nos anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo, indiction die vero vicesimo septimo mensis Martii, pontificatus sanctissimi in Christ . . et domini nostri, Domini Pauli, divina providentia Papæ secundi anno „

Haandskriftet tilføier: „Paa dette Afladsbrev holdes for, at Taagerup-Marked har været grundet; det er det Marked, som ved Taagerup fordm har været holdet, og endnu holdes i Rødby visitationis Mariæ, er Taagerup dog ikke udeladt af Almanaken, som bær Vidnesbyrd om det Forbigangne; thi blev Markedet efter det høie Herkabs gode Befindende derhen forflyttet formedelst Hr. Hans Hansens, gode Præstis efter Reformationen, hans Ansøgning, af den Marsag at Landmandens Korn, som da kunde staae i sin beste Flor og Grøde, blev opædt og fordærvet.„ Hr. Rector S. anmærker derved, at Markedet, som skylder Afladsbrevet sin Oprindelse, holdtes i Taagerup paa Mariæ Besøgelses

Dag den 2 Jul. indtil 1632, og siden i Rødby paa samme Dag.

Korf. afbryder for denne Gang med Taagerup Sogn, men lover Fortsættelsen ved anden passende Anledning.

VII. Blandede Efterretninger.

Frue Skoles Bygning i Kiøbenhavn, paa Hjørnet af Skindergaden og lille Njolstræde*), blev ved Bombardementet i Sept. 1807 al-

*) Frue Skoles Bygning er først paa samme Sted anordnet og indrettet af Kong Christian 3 i Aaret 1545. Da denne første Bygning deels var bleven meget brøkkældig, deels og formedelst Disciplenes Tiltagelse ikke kunde rumme dem, gjorde nogle af Adelen, blandt hvilke i Særdeles nævnes Christofer Parsberg, Erik Munch og Axel Gyldenstjerne, et Sammenstod af omtrent 2000 Rd. til en ny Skulebygningens Opførelse. Denne blev færdig 1599, og skal have kostet 2859 Rd. Den opbrændte i den Kiøbenhavn 1728 overgaaene Ildsvaade, og blev derefter opbygget saaledes, som den stod indtil 1807. Den var i stor Fare ved Ildbranden 1795, men leed dengang dog blot nogen ubetydelig Skade.

deles ødelagt *), og Underviisningen er siden den Tid blevet givet og gives endnu i Trinitatis Kirkes Præstebolig **) i store Cannikestræde, som, mod en aarlig Huusleie af 600 Rd. til Sognepræsten, er overladt til Skolens Brug, indtil denne igien kan faae sit eget Locale.

Strax efter hiin ulykkelige Begivenhed bleve fælles Overlæg angaaende en ny og hensigtsmæssig Skolebygningens Opførelse anstillede mellem Universitetdirectionen, Kiøbenhavns Magistrat, som Ephorus for (Nicolai og) Helliggeistes, og Consistorium, som Ephorus for Krue og Trinitatis Kirker, hvilke fire Kirker det paaaligger at vedligeholde Skolens Bygning ***). Under disse Overlæggelser blev man eenig om, deels ved Magestifte med en

*) S. disse Annal. 1801 1 B. S. 352 f.

**) Sammet. S. 354.

***) Denne Pligt er ifølge en Cancellieresolution af 31 Maj 1806 fordeelt paa de tre Kirkers Fonds, (da den fiirde Nicolai Kirke, som bekiendt, ødelagdes ved den Ildbrand, som 1795 overgik en stor Deel af Hovedstaden) i et vist Forhold, saaledes nemlig, at Krue Kirke udreder $\frac{2}{3}$, Trinitatis Kirke $\frac{1}{3}$, og Helliggeistes Kirke $\frac{1}{3}$. Til saadan Reparation findes temmelig gamle Spor. I Kiøbenhavns

Universitetet tilhørende Grund at forskaffe Skolen en rummeligere og bekvemmere Plads, end den meget indskrænkede, hvorpaa den gamle Skolebygning stod, deels at overdrage til Overbygningsdi-

Stadsbog (eller Raadstueprotocol, der ventelig er brændt i Kiøbenhavns Ildbrand 1728) var ved Aaret 1548 antegnet, at til Frue Skoles Reparation skulde Beralingen saaledes erlægges:

af Frue Kirke af hver Hundrede	=	XLI Mk.
af Helliggeistes	= " " " " "	XXXV —
af af St. Nicolai	= " " " " "	XXIV —

(Trinitatis Kirke var nemlig dengang endnu ei til). Senere hen i Aaret 1665 gjorde Magistraten i Aaledning af, at den 1548 fastsatte Ligning ei befandtes at svare til Forholdet mellem Kirkerne's Evne, en Forandring heri, saaledes at nu af 100 Mark Nicolai Kirke skulde udrede 35 Mark, Helliggeistes 24, Frue Kirke, som forhen, 41 Mark. I Aaret 1723 blev en ny Repartition fastsat, saaledes at Frue Kirke skulde udrede 33 Procent, Nicolai 27, Helliggeistes 20 og Trinitatis 20 Proc. (S. Fortegnelse over samtlige Foundationer og Legata, Frue latinske Skole udi Kiøbenhavn vedkommende 2c., udgiven af Etatsr. C. H. Hersleb. Kiøbenh. 1775 fol.). Tilslidst, efter at Nicolai Kirke var i Aaret 1804 formeligen nedlagt, blev dens Bidrag fordeelt paa Frue-, Helliggeistes- og Trinitatis Kirker, og 1806 Forholdet i Henseende til Omkostningernes Repartition paa disse tre Kirker saaledes fastsat, som ovenfor er ommeldt.

recteur Hansen at affatte Plan og Tegning til en ny Skolebygning.

Den ved Magestifte med Universitetet erhødelige og den nye Skolebygning tiltænkte Plads var den Grund paa Hjørnet af store Cannikestræde og lille Fiolstræde, hvorpaa den sidst af Etatsraad Bang beboede Gaard stod, samt et Stykke af den tilgrændsende Grund til lille Fiolstræde, hvor Etatsraad Niisbrighs Residents var. Denne Plads ønskede Overbygningsdirecteuren saa meget hellere, da den nye Skolebygning, opført paa samme, vilde tage sig særdeles vel ud, og bidrage meget til at forskionne Qvarteret omkring Frue Kirke.

Hertil kom, at den gamle Skolebygning's alt forhen meget snevre Grund endnu var bleven mere indskrænket derved, at et Stykke deraf var blevet udlagt til Skindergadens Udvidelse, saa det maatte ansees for en gunstig Omstændighed, at en saa passende Plads, som den foranferte, kunde ved Magestifte erholdes.

Bemeldte Magestifte blev i Sommeren 1803 foreløbigen og paa hviere Approbation vedtaget paa følgende Vilkaar:

1. Lige Antal af □ Al. ombyttes med hinanden, og for den Plads, som er størst, betales af nuværende Eier af den mindre de overstydende □ Alen efter den Taxt, som i Anledning af Udlæg til Gade er efter vedkommende Commissions

Koranskaltning sat for de Grunde, hvorom der er Spørgsmaal.

2. Forfaavidt af Latinskolens Plads udlægges til Gade, modtager Universitetet i de til dette Brug udlagte □ Alens Sted den Betaling, som Staden giver, og faaer fuld Disposition over den øvrige Deel til Brug eller til Salg efter Godtbefindende.

3. De Ruderå over Jorden, som forefindes paa enhver af Pladsene, skulle tilhøre enhver af Pladsenes nuværende Eiere, til hvad Brug de finde for godt, dog at Ruderå paa enhver af Pladsene bortføres, saasnart paa nogen af dem søies Anstalt til at bygge. Ruderå under Jorden gaae op imod hinanden, uden at nogen Godtgjørelse fra nogen af Stederne skeer.

4. Assurance-Summen, eller hvad Godtgjørelse i dens Sted gives for forrige Skolebygning, tilhører Skolen, og den for den Bangske-Riisbrighske Grund Universitetet.

Den Grund paa Hjørnet af Skindergaden og lille Kiolstræde, hvor Skolebygningen havde staaet, anført i den nyere Matrikel under No. 8 i Klædeboeqvarter, udgiorde efter Maalebrev i alt 1750 □ Al., men efter Fradrag af det, som skulde udlægges til Skindergadens Udvidelse, 1305 □ Al. Den afbrændte Gaards Grund paa Hjørnet af lille

Fiolstræde og store Cannikestræde, anført i den nyere Matrifel under No. 198 i Klædeboe-Quar-ter, tilligemed et Stykke af den næstliggende, af Statsraad Riisbrigh sidst beboede, Professorgaards Grund No. 199, som efter Overbygningsdirec-teurens Plantegning skulde til en ny Skolebyg-nings Opførelse dermed forbindes, vare tilsammen befundne at udgiøre 3135 □ Al.

Under 6 Febr. 1810 blev paa allerunderda-nigst Forestilling fra Directionen for Universitetet og de lærde Skoler meddeelt allernaadigst Bemyn-digelse til forommeldte Magestiftes Afslutning, hvilken fuldbyrdedes ved tvende under 27 April 1810 af Kiøbenhavns Magistrat som Patroner for Helliggeistes (og Nicolai) Kirke og Consistorium ved Kiøbenhavns Universitet som Patroner for Frue og Trinitatis Kirker paa den eene Side, og samme Consistorium paa den anden Side udstædte Magestiftesbreve, hvilke under 25 Jul. næstefter bleve af Hs. Majestæt allernaadigst confirmerede. Ifølge disse Magestiftesbreve er saaledes Frue Skole traadt i Besiddelse af ommeldte Universitetet hid-til tilhørende Grund, fra Hjørnet af store Canni-kestrædet langs hen med lille Fiolstræde, der hvor Statsraad Bangs og for en Deel Statsraad Riis-brighs Residentser stode, og Universitetet igien i Besiddelse af den Grund, hvor Frue Skole siden Christian 3 Tid har staaet. Hvad den første over-

gif den sidste i Størrelse, er af Skolen godtgjort Universitetet med 4 Rd. pr. □ Al. efter den Takt, som af Commissionen til de afbrændte Gaders Regulering var sat for det Stykke af Skolens Grund, der skulde afgives til Skindergadens Udvidelse. Forstjellen udgjorde 1385 □ Al., og ifølge heraf, havde Skolen til Universitetet at betale 5540 Rd., hvis Beløb er bleven Universitetet anvist af den Assurance Sum (12816 Rd.) som af Brandcasen er udbetalt for Cathedralskolens afbrændte Bygning.

De originale Mageskiftebreve tilligemed den originale kongelige Confirmation glemmes i Universitets- og Skoledirectionens Archiv, efterat saavel Magistraten som Consistorium have forsynet deres Archiver med verificerede Gienparter.

Den af Overbygningsdirecteur Statsraad Ridder Hansen udarbejdede, paa den nu ved Mageskifte erholdte Plads beregnede, Plan og Tegning til en ny Skolebygning blev under 6 Febr. 1810 af Hs. Majestæt allernaadigst bifaldt, og Directionen for Universitetet og de lærde Skoler derhos bemyndiget til at brevveyle med Commissionen for Slottets samt det nye Raad- og Domhuses Opførelse om for billig Priis at erholde til Skolebygningen nogle af de Sandstene, som ei til Slottets Bygning ere anvendelige.

Da Overbygningsdirecteuren, til hvem Be-

styrelsen af den nye Skolebygning's Opførelse efter den af ham udarbejdede, af Hs. Majestæt approberede, Plan er overdraget, ønskede, at bemeldte nye offentlige Bygning ikke maatte have brækket Hjørne ud til store Cannikestræde, hvilket vilde skade dens architectoniske Form, blev giennem det Kongl. Danske Cancellie allerunderdanigst andraget om, at i denne Henseende maatte tillades en Afvigelse fra den allerhøieste Resolution af 26 Jun. 1795, hvilket ogsaa under 1 Sept. 1810 aller-naadigst blev bevilget.

For at Pladsen kunde vorde ryddelig til Bygningsarbeidets Begyndelse, bleve derefter de paa vedkommende Grund opstablede Muursteen m. v. i Octob. s. A. ved offentlig Auction bortsolgte med Betingelse, at de strax skulde bortføres, og nu, i Sommeren 1811, er Pladsen bleven indplanket, og saasnart denne ved Bortskaffelsen af Ruderam. v. er bleven forberedet, lægges Haand paa Bygningsarbeidet selv.

I de under 1 Dec. 1693 confirmerede Statutter for Elephantordenen var det blevet anbefalet dem, som benaades med denne Orden, at betænke de Fattige i Hillerød ved Frederiksborg, efter deres egen Generøsitet. Da nu en temmelig Sum Penge paa denne Maade var indkommen, blev det

ved Rescp. af 8 Apr. 1695 paalagt Bedkommende at overveie, paa hvad Maade disse Penge bedst kunde blive administrerede og Renten efter Hensigten anvendes. I Anledning af det herom indkomne Forslag blev nu under 10 Jun. 1695 befalet, at bemeldte Penge (hvilke man fra Begyndelsen af har kaldet *Ridderpenge*) skulde udsættes paa Rente paa visse Steder, og Renterne deraf aarligen uddeles til fattige Skolebørn i Frederiksborg Skole; og paa det der desbedre kunde have Underretning om, hvad af Ridderne dertil blev foræret, skulde saadant indskrives i tvende dertil indrettede Bøger, af hvilke den eene skulde forvares hos de øvrige Ordensbøger, den anden være i Confessionarii Siemme *). (I Aaret 1734, da disse Ridderpenge vare voxede til 9141 Rd. 5 Mk. 8 S., blev det sidste ved Rescript af 8 Octob. s. A. forandret derhen, at bemeldte anden Bog skulde forblive i Amtmandens Siemme, og at denne skulde besørge Renterne deraf uddeelte til fattige Skolebørn i Frederiksborg).

Indtil Aaret 1808 erlagde, efter forbemeldte Rescript af 10 Jun. 1695, enhver ny Ridder af Elephanten noget til Frederiksborg Skole, i Almindelighed 125 Rd.; udenlandste Fyrster gave undertiden mere. Men fra den Tid af finder i

*) Hofman VIII S. 175 f.

Henseende til bemeldte Ridderpenge en anden Indretning Sted. Hs. Majestæt har nemlig under 4 Jul. d. A. allernaadigst befalet, at istedet for de Indtægter, som hidtil have tilflydt Frederiksborg Skole af forefaldende Ridderpromotioner, skal den herefter fra 1 Jan. 1809 at regne af Finantskassen oppebære en aarlig Godtgørelse af 200 Rd. D. C., hvilken svarer omtrent til Middelbeløbet af Skolens forhen havde aarlige Indtægt af Ridderpengene.

Den fra de foregaaende Tider opsamlede Capital af disse Ridderpenge udgjorde i Aaret 1805 32330 Rd. D. C.

Med Skoleforordningen af 11 Maj 1775 §. 78 ff. var det befalet, at naar det Stipendium, som ved en Skole var tillagt en Discipel, overgik en vis Sum aarlig, skulde det øvrige glemmes for ham til Hielp ved Academiet, og det saaledes for Stipendiaterne opsamlede (deres Dplag eller Dplagspenge) ved deres Dimission fra Skolen til Universitetet under Forstandernes Segl tilskilles Biskoppen i Stiftet paa eengang, tilligemed en Fortegnelse paa, hvad enhver deraf tilkom, med hvilke Dplagspenge Biskoppen siden, eftersom han skionnede, at det kunde behøves, skulde efterhaanden forstrække vedkommende Candidat under hans

Ophold ved Universitetet, i Forudsætning at han som academisk Studerende opfyldte de Pligter, under hvis Betingelse han alene kunde nyde godt af denne Understøttelse. Ved Forordningen af 7 Nov. 1809 §. 81 er dette forandret derhen, at af Stipendiaternes Oplag de to Trediedele, efterat den første Trediedeel er dem ved deres Dimission udbetalt, indsendes til det almindelige Skolefond og derfra igien anvises Bedkommende, naar de have fyldesigjort de i samme §. ommeldte Forordninger.

I Anledning af denne Forandring havde Biskoppen over Siellands Stift Dr. Ridder Münster ladet affatte og til Directionen afgive et Generalregnskab for de i hans og en Deel af hans Formands Tid fra Siellands Stifts lærde Skoler indsendte Oplagspenge fra 1793 til 1809 incl., og derhos tilstillet Directionen den Sum 1287 Rd. 3 Mk, som det Beløb, han efter de skete Udtællinger havde fundet at være tilbage af de i bemeldte 17 Aar indbetalte Oplagssummer. Dette Beløb var opstaaet derved, at endeel af de fra de lærde Skoler i Sielland i foranstorte Tidsrum til Biskoppens Contor efter Skoleforordningen af 11 Maj 1775 indbetalte Oplagssummer ei igien vare blevne udbetalte, naar nemlig Bedkommende, ved ikke at opfylde de foreskrevne Betingelser, havde tabt Rettighed til at nyde deres Oplag, og saa-

ledes ei havde oppebaaret samme. Imidlertid befandtes i forommeldte Beholdning indbefattede 164 Rd. 4 Mk. 3 s., til hvilke Bedkommendes Ket ei endnu var tabt, saa at den sande Beholdning af forfaldne Dplagspenge blev 1122 Rd. 4 Mk. 13 s.

Ved derom allerunderdanigst at indberette, indstillede Directionen, at en Deel deraf maatte anvendes til dermed at forøge Frederiksborg Skoles Stipendiefond, som det mindste af samtlige Skolers i Sieland*). Dette Forslag behagede det Hs. Majestæt under 6 Jul. d. A. allernaadigst at bifalde, og ifølge deraf tilstillede Directionen under 27 s. M. Ephorerne for bemeldte Skole den Sum 800 Rd., for at de skulde gøres frugtbringende som en Deel af Skolens Stipendiefond.

Ribe Cathedralsskole eiede tre Stykker Jord paa Holstebro Mark, som forhen havde tilhørt Latinskolen sammesteds, men bleve, da denne i Aaret 1740 reduceredes, henlagte til førstnævnte Skole. Disse tre Stykker Jord, nemlig et Stykke paa 94,623 □ Al., af Hartkorn 6 Skp. 2 Sdf. $1\frac{1}{2}$ Alb; et dito paa 11,527 □ Al., af

*) Det udgjorde, foruden den ommeldte Capital af Ridderpenge, kun 200 Rd.

Hartkorn 2 Fdk. $2\frac{7}{16}$ Alb., og et dito paa 11,787 □ Al. af Hartkorn 1 Fdk. $2\frac{1}{16}$ Alb., tilfammen af 117,982 □ Al. Indhold og af Hartkorn 7 Skp. 2 Fdk. $1\frac{2}{3}$ Alb., vare hidtil bortleiede for en aarlig Afgift af 26 Rd. 1 Mk. Efterat disse Jorder i Aaret 1810 vare blevne fæsteledige, bleve de i Overensstemmelse med Rescriptet af 19 Maj 1809 *) stillede til offentlig Auction paa nærmere Approbation mod en vis aarlig Afgift i Rug at betale efter hvert Aars Capitelstaxt, og, foruden denne aarlige Afgift, mod en Kiøbesum efter høieste Bud. Ved Auctionen, afholdt den 19 April 1811, blev det høieste Bud for bemeldte Jordstykker en aarlig Afgift af 6 Ldr. Rug foruden Erlæggelsen af alle nærværende og mueligen tilkommende Skatter af disse Jorder, samt en Kiøbesum i Penge af 485 Rd. Dette høieste Bud, for hvilket de paa nærmere Approbation bleve tilslagne Provst Schou i Hierm, er siden, efter derom giort alerunderdanigst Indberetning, under 6 Jul. d. A. af Hs. Majestæt allernaadigst approberet.

Istedet for 26 Rd. 1 Mk. er saaledes nu Ribe Skoles aarlige Indtægt af disse Jorder 6 Ldr. Rug efter Capitelstaxt foruden Kiøbesummens Rente eller 19 Rd. 2 Mk. 6 s.

*) See forrige Hæfte S. 280 f.

Af det Seminarium Fridericianum i Bergen *) tilhørende Jordegods var i Aaret 1810, Gaarden Millestvedt eller Dnjorden, Matrifel No. 47, i Skiolds Skibrede, Nordhordlehas Fogderie og Søndrebergenshuus Amt, af Skatte- og Landskyld $\frac{1}{2}$ Løb Smør, bleven bygselledig, og skulde altsaa, ifølge Rescrip. af 19 Maj, afhændes ved offentlig Auction. Ved en den 19 Dec. 1810 afholdet Syns- og Taxationsforretning blev den vurderet til den Sum 300 Rd. **), og derefter den 6 Febr. 1811 optraabt til offentlig Auction, ved hvilken den paa nærmere Approbation blev tilslaaet Hans Andersen Fantoft for 1612 Rd., og paa Wilkaar, at Rioberen foruden alle paabudne eller herefter paabydende Contributioner og andre Byrder skulde erlægge, til hvert Aars Juletid, den hidtil svarede aarlige Landskyld (1 Rd. 4 Mk. 12 β) I det sidste Wilkaar blev dog giort den Forandring, at istedet for den beregnede aarlige Landskyld erlægges en aarlig Kornafgift af 4 Skp. Havre, der dog ikke leveres in natura, men betales med Penge efter Middeltallet af de enhver Betalingstid

*) Cathedralskolens og Seminarii Fridericiani Fonds udgiore nu eet.

***) Den ved Rentekam. Rescr. af 7 Maj 1811 anbefalede Taxationsmaade (i forrige Hæfte S. 282 f.) fandt dengang endnu ei Sted.

foregaaende sidste 10 Aars Capitelstaxter; og da Kiøberen dertil fandtes villig, indstilledes Budet saaledes, efter foregaaende Brevvevling med Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, af Rentekammeret til allerhøieste Approbation, hvilken under 8 August d. A. blev meddeelt, med Tillæg, at paa den afhændede Gaard ingensinde maa hæfte Odelsindløsning *).

Den aarlige Indtægt for Bergens Cathedralsskole af bemeldte Gaard er altsaa nu c. 64 Rd. Rente af Kiøbesummen og desuden 4 Skp. Havre, istedet for at den tilforn ikkun udgjorde 1 Rd. 4 Mk. 12 ß. Derimod falder Bygselen bort.

*) Ifølge Forord. 5 April 1811 S. 10.